

SRP ARH CELOK LEK

ISSN 0370-8179 (PRINT)

ISSN 2406-0895 (ONLINE)

COBISS.SR-ID 3378434

UDC 61(497.11)

СРПСКИ АРХИВ ЗА ЦЕЛОКУПНО ЛЕКАРСТВО

ЧАСОПИС СРПСКОГ ЛЕКАРСКОГ ДРУШТВА

SERBIAN ARCHIVES OF MEDICINE

JOURNAL OF THE SERBIAN MEDICAL SOCIETY

VOLUME 151 · JANUARY-FEBRUARY · ISSUE 1-2

www.srpskiarhiv.rs

ОСНИВАЧ, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЧ

Српско лекарско друштво
Џорџа Вашингтона 19, 11000 Београд, Србија
Председник
Академик Радоје Чоловић
Интернет страна: <http://www.sld.org.rs>

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Проф. др Павле Миленковић, председник
Академик Владимир Бумбаширевић
Проф. др Љубица Ђукановић
Академик Небојша Лалић
Проф. др Милица Чоловић

АДРЕСА УРЕДНИШТВА

Српски архив
Краљице Наталије 1, 11000 Београд, Србија
Телефон: +381 (0)11 409 27 76
+381 (0)11 409 44 79
Е-пошта: office@srpskiarhiv.rs
Интернет страна: www.srpskiarhiv.rs

ПРЕТПЛАТА И ЕКСПЕДИЦИЈА

Српско лекарско друштво
Џорџа Вашингтона 19, 11000 Београд, Србија
Телефон: +381(0)11 3245-149
Текући рачуни: 205-8041-21 и
355-1009094-22

Чланци у целости доступни су на интернет
страници: www.srpskiarhiv.rs

Цена претплате за календарску годину је
3.000,00 динара за појединце, 6.000,00 динара
за установе и 100 евра за читаоце ван Србије.
Цена појединачног примерка из текуће године
је 600,00 динара, а свеске из претходних година
300,00 динара.

Штампање „Српског архива за целокупно
лекарство“ током 2023. године помогло је
Министарство просвете, науке и технолош-
ког развоја Републике Србије

ISSN 0370-8179; ISSN Suppl 0354-2793
Copyright © 2020 Српско лекарско друштво

eISSN 2406-0895
Отворен приступ
(CC BY-NC)

Штампано у Србији

Часопис „Српски архив за целокупно лекарство“ је индексиран у базама: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, Web of Science, Scopus, EBSCO, Directory of Open Access Journals, DOI Serbia.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Проф. др Гордана Теофиловски-Парапид

ЗАМЕНИК ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА

Проф. др Павле Миленковић

ПОМОЋНИЦИ ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА

Проф. др Татјана Илле
Проф. др Недељко Радловић
Проф. др Драгослав Стаменковић

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Проф. др Горан Белојевић
Академик Марко Бумбаширевић
Проф. др Мирослава Гојнић-Дугалић
Проф. др Мирјана Готић
Проф. др Златан Елек
Проф. др Иван Јовановић
Проф. др Татјана Јовановић
Проф. др Невена Калезић
Академик Владимир Костић
Проф. др Гордана Коцић
Проф. др Душан Лалосевић
Академик Душица Лечић-Тошевски
Проф. др Наташа Максимовић
Проф. др Јовица Миловановић
Проф. др Марјан Мицев
Проф. др Биљана Обреновић-Кирђански
Научни саветник Соња Павловић
Проф. др Иван Палибрк
Проф. др Милета Поскурица
Проф. др Арсен Ристић
Проф. др Горица Ристић
Проф. др Александар Савић
Проф. др Марина Светел

Проф. др Татјана Симић, дописни члан САНУ

Проф. др Мирослав Стаменковић
Проф. др Горан Стевановић
Проф. др Едита Стокић
Академик Миодраг Чолић
Проф. др Сњежана Чолић

МЕЂУНАРОДНИ УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Prof. dr Achilles Anagnostopoulos (Грчка)
Prof. dr Athanassios Athanassiou (Грчка)
Prof. dr Henry Dushan Edward Atkinson
(Велика Британија)
Prof. dr Sheryl Avery (Велика Британија)
Prof. dr Raffaele Bugiardini (Италија)
Prof. dr Nicolas Danchin (Француска)
Prof. dr Alastair Forbes (Велика Британија)
Prof. dr Mila Goldner-Vukov (Аустралија)
Prof. dr Nagy Habib (Велика Британија)
Prof. dr Richard John (Bill) Heald
(Велика Британија)
Prof. dr Rajko Igić (САД)
Prof. dr Dorothy Keefe (Аустралија)
Prof. dr Stanislaw Klek (Пољска)
Prof. dr Bernhard Maisch (Немачка)
Prof. dr Masatoshi Makuchi (Јапан)
Prof. dr Gordana Matijašević-Savrić (Боцвана)
Prof. dr Veselin Mitrović (Немачка)
Prof. dr Akimasa Nakaо, MD, PhD, FACS (Јапан)
Prof. dr Ljupčo T. Nikolovski (Македонија)
Prof. dr Philip B. Paty (САД)
Prof. dr Dan V. Poenaru (Румунија)
Prof. dr Igor Vladimirovich Reshetov (Русија)
Prof. dr Manuel Sobrinho Simões (Португал)
Prof. dr Tatjana Stanković-Taylor
(Велика Британија)
Prof. dr Vladan Starčević (Аустралија)
Prof. dr Igor Švab (Словенија)
Prof. dr A. Malcolm R. Taylor
(Велика Британија)
Prof. dr Gaetano Thiene (Италија)
Prof. dr Peter H. Wiernik (САД)

РЕДАКЦИЈА

Технички уредник: Јасмина Живковић
Лектор за српски језик: Дивна Продановић
Лектори за енглески језик: Мирко Рајић, Ана Миловановић
Корице: MaxNova Creative

Штампа: ЈП „Службени гласник“, Београд

Тираж: 850 примерака

The journal "Srpski arhiv za celokupno lekarstvo" (Serbian Archives of Medicine) is indexed in: Science Citation Index Expanded, Journal Citation Reports/Science Edition, Web of Science, Scopus, EBSCO, Directory of Open Access Journals, DOI Serbia.

EDITOR-IN-CHIEF

Prof. Gordana Teofilovski-Parapid, MD, PhD

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF

Prof. Pavle Milenković, MD, PhD

ASSOCIATE EDITORS

Prof. Tatjana Ille, MD, PhD
Prof. Nedeljko Radlović, MD, PhD
Prof. Dragoslav Stamenković, DDM, PhD

EDITORIAL BOARD

Prof. Goran Belojević, MD, PhD
Academician Marko Bumbaširević
Academician Miodrag Čolić
Prof. Snježana Čolić, DDM, PhD
Prof. Zlatan Elek, MD, PhD
Prof. Miroslava Gojnić-Dugalić, MD, PhD
Prof. Mirjana Gotić, MD, PhD
Prof. Ivan Jovanović, MD, PhD
Prof. Tatjana Jovanović, MD, PhD
Prof. Nevena Kalezić, MD, PhD
Prof. Gordana Kocić, MD, PhD
Academician Vladimir Kostić
Prof. Dušan Lalošević, MD, PhD
Academician Dušica Lečić-Toševski
Prof. Nataša Maksimović, MD, PhD
Prof. Marjan Micev, MD, PhD
Prof. Jovica Milovanović, MD, PhD
Prof. Biljana Obrenović-Kirčanski, MD, PhD
Prof. Ivan Palibrk, MD, PhD
Res. Prof. Sonja Pavlović, MD, PhD
Prof. Mileta Poskurica, MD, PhD
Prof. Marina Svetel, MD, PhD
Prof. Arsen Ristić, MD, PhD
Prof. Gorica Ristić, MD, PhD
Prof. Aleksandar Savić, MD, PhD

EDITORIAL OFFICE

Technical editor: Jasmina Živković

Serbian language editor: Divna Prodanović

English language editors: Mirko Rajić, Ana Milovanović

Cover & Logo: MaxNova Creative

Printed by: JP "Službeni glasnik", Belgrade

Circulation: 850 copies

Prof. Tatjana Simić, MD, PhD, SASA
Prof. Miroslav Stamenković, MD, PhD
Prof. Goran Stevanović, MD, PhD
Prof. Edita Stokić, MD, PhD

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Prof. Achilles Anagnostopoulos, MD, PhD (Greece)
Prof. Athanassios Athanassiou, MD, PhD (Greece)
Prof. Henry Dushan Edward Atkinson, MD, PhD (UK)
Prof. Sheryl Avery, MD, PhD (UK)
Prof. Raffaele Bugiardini, MD, PhD (Italy)
Prof. Nicolas Danchin, MD, PhD (France)
Prof. Alastair Forbes, MD, PhD (UK)
Prof. Mila Goldner-Vukov, MD, PhD (Australia)
Prof. Nagy Habib, MD, PhD (UK)
Prof. Richard John (Bill) Heald, OBE, MChir, FRCS (Eng), FRCS (Ed) (UK)
Prof. Rajko Igić, MD, PhD (USA)
Prof. Dorothy Keefe, MD, PhD (Australia)
Prof. Stanislaw Klek, MD, PhD (Poland)
Prof. Bernhard Maisch, MD, PhD (Germany)
Prof. Masatoshi Makuchi, MD, PhD (Japan)
Prof. Gordana Matijašević-Cavrić, MD, PhD (Botswana)
Prof. Veselin Mitrović, MD, PhD (Germany)
Prof. Akimasa Nakao, MD, PhD, FACS (Japan)
Prof. Ljupčo T. Nikolovski, MD, PhD (Macedonia)
Prof. Philip B. Paty, MD, PhD (USA)
Prof. Dan V. Poenaru, MD, PhD (Romania)
Prof. Igor Vladimirovich Reshetov, MD, PhD (Russia)
Prof. Manuel Sobrinho Simões, MD, PhD (Portugal)
Prof. Tatjana Stanković-Taylor, MD, PhD (UK)
Prof. Vladan Starčević, MD, PhD (Australia)
Prof. Igor Švab, MD, PhD (Slovenia)
Prof. A. Malcolm R. Taylor, MD, PhD (UK)
Prof. Gaetano Thiene, MD, PhD (Italy)
Prof. Peter H. Wiernik, MD, PhD (USA)

Srp Arh Celok Lek
ISSN 0370-8179
UDC 61(497.11)
COBISS.SR-ID 3378434
Serbian Archives of Medicine
Official Journal of the Serbian Medical Society
Published six times per year

FOUNDER, OWNER & PUBLISHER

Serbian Medical Society
President
Academician Radoje Čolović

PUBLISHER'S ADVISORY BOARD

Prof. Pavle Milenković, MD, PhD, president
Academician Vladimir Bumbaširević
Prof. Ljubica Đukanović, MD, PhD
Academician Nebojša Lalić
Prof. Milica Čolović, MD, PhD

EDITORIAL OFFICE

Serbian Archives of Medicine
Kraljice Natalije 1, 11000 Belgrade, Serbia

Phone: +381 (0)11 409 27 76
+381 (0)11 409 44 79

E-mail: office@srpskiarhiv.rs

Website: www.srpskiarhiv.rs

SUBSCRIPTION AND DISTRIBUTION

Serbian Medical Society
Džordža Vašingtona 19, 11000 Belgrade
Serbia

Phone: +381(0)11 3245-149
Bank accounts: 205-8041-21 and
355-1009094-22

Full-text articles are available at website:
www.srpskiarhiv.rs

Calendar year subscription prices are as follows: 3,000 dinars for individuals, 6,000 dinars for institutions, and 100 euros for readers outside Serbia. The price of a current year issue is 600 dinars, and of issues from previous years 300 dinars.

The publishing of the Serbian Archives of Medicine during 2023 is supported by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

ISSN 0370-8179; ISSN Suppl 0354-2793
Copyright © 2020 Serbian Medical Society

eISSN 2406-0895

Open Access

(CC BY-NC)

Printed in Serbia

САДРЖАЈ • CONTENTS

EDITORIAL • УВОДНИК

Gordana Teofilovski-Parapid

PHYSICIANS ARE HUMANS AND REPLACEABLE – THE CURRENT MILLENNIUM APPROACH 6–9

ORIGINAL ARTICLES • ОРИГИНАЛНИ РАДОВИ

Ena Grbović, Igor Galić, Mensud Grbović, Jasmina Madžgalj

COMPARISON OF DELTA AND OMICRON VARIANT OF COVID-19 INFECTION CASES IN MONTENEGRO 10–14

Ена Грбовић, Игор Галић, Менсуд Грбовић, Јасмина Маџгал

ПОРЕЂЕЊЕ СЛУЧАЈЕВА ЗАРАЗЕ СОЈЕВИМА ДЕЛТА И ОМИКРОН КОВИДА 19 У ЦРНОЈ ГОРИ

Leonardo de Araújo Melo, Dandara Andrade de Santana, Caroline Brandi Schlaepfer Sales, Braúlio Carneiro Júnior, Marília Trierveiler Martins, Valéria Souza Freitas, Flávia Caló Aquino Xavier, Patrícia Ramos Cury, Clarissa Araújo Silva Gurgel, Jean Nunes dos Santos

STAT3 GENE EXPRESSION IN AMELOBLASTOMAS AND ODONTOGENIC KERATOCYSTS. 15–20

Леонардо де Араухо Мело, Дандара Андраде де Сантјана, Каролине Бранди Шлејфер Салес, Браулио Карнеиро Жуниор, Марилија Триервеилер Мартињас, Валерија Соуза Фрејтас, Флавија Кало Акино Хавијер, Пајџриција Рамос Кари, Клариса Араухо Силва Гурџел, Жан Нунес дос Сантјос

ЕКСПРЕСИЈА ГЕНА STAT3 КОД АМЕЛОБЛАСТОМА И ОДОНТОГЕНИХ КЕРАТОЦИСТА

Radmila Obradović, Sanja Vujović, Jana Desnica, Momir Stevanović, Dragana Stanišić, Irena Ognjanović, Mirko Mikić, Borivoj Bijelić, Ljiljana Šubarić, Vladan Đorđević

LOW-LEVEL LASER EFFICIENCY IN REPARATION OF BONE DEFECTS 21–25

Радмила Обрадовић, Сања Вујовић, Јана Десница, Момир Стевановић, Драјана Стјанишић, Ирена Огњановић, Мирко Микић, Боривој Бијелић, Љиљана Шубарић, Владан Ђорђевић

ЕФИКАСНОСТ ЛАСЕРА МАЛЕ СНАГЕ У РЕПАРАЦИЈИ КОШТАНИХ ДЕФЕКТА

Marina Iljovska, Emilija Lazareva, Snezhana Smichkoska, Violeta Klisarovska, Igor Stojkovski, Gordana Petkovska, Nenad Mitreski

REAL-WORLD DATA OF CARDIOTOXICITY DURING LONG-TERM THERAPY WITH TRASTUZUMAB IN HUMAN EPIDERMAL GROWTH FACTOR RECEPTOR-2-POSITIVE METASTATIC BREAST CANCER 26–31

Марина Иљовска, Емилија Лазарева, Снежана Смичкоска, Виолета Клицаровска, Игор Стојковски, Гордана Петковска, Ненад Митрески

КАРДИОТОКСИЧНОСТ КОД ДУГОТРАЈНЕ АНТИ-ХЕР2 ТЕРАПИЈЕ ТРАСТУЗУМАБОМ У СЛУЧАЈУ БОЛЕСНИКА СА МЕТАСТАТСКИМ КАРЦИНОМОМ ДОЈКЕ ПОЗИТИВНИМ НА ХЕР2 – ПОДАЦИ ИЗ СВАКОДНЕВНЕ КЛИНИЧКЕ ПРАКСЕ

Snežana Tomašević-Todorović, Tatjana Nožica-Radulović, Tamara Popović, Saša Milićević, Damjan Savić, Tijana Spasojević, Ksenija Bošković

NEUROPSYCHOLOGICAL MANIFESTATIONS IN RHEUMATIC PATIENTS WITH CHRONIC PAIN 32–36

Снежана Томашевић-Тодоровић, Тајјана Ножица-Радуловић, Тамара Појовић, Саша Милићевић, Дамјан Савић, Тијана Спјасојевић, Ксенија Бошковић

НЕУРОПСИХОЛОШКЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ КОД РЕУМАТОЛОШКИХ БОЛЕСНИКА СА ХРОНИЧНИМ БОЛОМ

Srđa Janković, Gordana Vijatov-Đurić, Andrea Đuretić, Borko Milanović, Marija Ćazić, Dragana Janić

DIAGNOSTIC SIGNIFICANCE OF IMMUNOPHENOTYPING OF PERIPHERAL BLOOD LYMPHOCYTES IN PEDIATRIC PATIENTS FROM THE AUTONOMOUS PROVINCE OF VOJVODINA, REPUBLIC OF SERBIA . . . 37–42

Срђа Јанковић, Гордана Вијатив-Ђурић, Андреа Ђуреџић, Борко Милановић, Марија Ћазић, Драјана Јанић
ДИЈАГНОСТИЧКИ ЗНАЧАЈ ИМУНОФЕНОТИПИЗАЦИЈЕ ЛИМФОЦИТА ПЕРИФЕРНЕ КРВИ КОД ПЕДИЈАТРИЈСКИХ БОЛЕСНИКА ИЗ АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ, РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Srđa Janković, Marija Ćazić, Dragana Janić, Jelena Lazić, Predrag Rodić, Nada Krstovski

SOLUBLE INTERLEUKIN-2 RECEPTOR IN PEDIATRIC PATIENTS INVESTIGATED FOR HEMOPHAGOCYTIC LYMPHOHISTIOCYTOSIS – A SINGLE-CENTER, 10-YEAR-LONG EXPERIENCE 43–49

Срђа Јанковић, Марија Ћазић, Драјана Јанић, Јелена Лазич, Предраг Родич, Нада Крстовски
СОЛУБИЛИ РЕЦЕПТОР ЗА ИНТЕРЛЕУКИН-2 КОД ПЕДИЈАТРИЈСКИХ БОЛЕСНИКА ИСПИТИВАНИХ НА ХЕМОФАГОЦИТНУ ЛИМФОХИСТИОЦИТОЗУ – ДЕСЕТОГОДИШЊЕ ИСКУСТВО ЈЕДНОГ ЦЕНТРА

Mila Stajević, Slobodan Ilić, Vojislav Parezanović, Sergej Prijić, Vladimir Milovanović, Miloš Kuzmanović, Slaviša Đuričić, Ivan Dizdarević, Saša Popović, Dejan Bisenić

CARDIAC TUMORS IN THE PEDIATRIC POPULATION – SURGICAL EXPERIENCE OF FOUR DECADES 50–57

Мила Стјавевић, Слободан Илић, Војислав Парезановић, Сергеј Пријић, Владимир Миловановић, Милош Кузмановић, Славиша Ђуричић, Иван Диздаревић, Саша Појовић, Дејан Бисенић
ТУМОРИ СРЦА У ПЕДИЈАТРИЈСКОЈ ПОПУЛАЦИЈИ – ХИРУРШКО ИСКУСТВО ОД ЧЕТИРИ ДЕЦЕНИЈЕ

Milena Kostić, Marina Fišeković-Kremić, Mira Kiš-Veljković

RECOGNITION AND TREATMENT OF MILD COGNITIVE IMPAIRMENT IN SERBIAN GENERAL PRACTICE . . 58–67

Милена Костић, Марина Фишкековић-Кремић, Мира Киш-Велјковић
ПРЕПОЗНАВАЊЕ И ЛЕЧЕЊЕ БЛАГОГ КОГНИТИВНОГ ПОРЕМЕЂАЈА У ПРАКСИ ЛЕКАРА ОПШТЕ МЕДИЦИНЕ СРБИЈЕ

Ana Starčević, Marija Marjanović-Halji, Ljiljana Milić, Branka Filipović

IS THERE A DIFFERENCE BETWEEN PATIENTS WITH FUNCTIONAL DYSPESIA AND IRRITABLE BOWEL SYNDROME IN HEADACHE MANIFESTATION? 68–73

Ана Стјарчевић, Марија Марјановић-Халји, Љиљана Милић, Бранка Филиповић

ПОСТОЈИ ЛИ РАЗЛИКА У МАНИФЕСТАЦИЈИ ГЛАВОБОЉЕ ИЗМЕЂУ БОЛЕСНИКА СА ФУНКЦИОНАЛНОМ ДИСПЕСИЈОМ И СИНДРОМОМ ИРИТАБИЛНОГ ЦРЕВА?

Tulay Zenginkinet, Erhan Okay, Ayse Nur Toksoz Yildirim, Ajkut Celik, Yalcin Turhan, Korhan Ozkan, Muhlik Akyurek

EVALUATION OF PD-L1 EXPRESSION IN RECURRENT NONMETASTATIC SACRAL CHORDOMAS – A RETROSPECTIVE STUDY 74–78

Тулај Зенинкинет, Ерхан Окај, Ајше Нур Токсоз Јилдирим, Ајкут Челик, Јалчин Турхан, Корхан Озкан, Мухлик Акурек

ПРОЦЕНА ЕКСПРЕСИЈЕ PD-L1 У РЕКУРЕНТНИМ НЕМЕТАСТАТСКИМ САКРАЛНИМ ХОРДОМИМА – РЕТРОСПЕКТИВНА СТУДИЈА

Sadi Bexheti, Samra Hajrović, Dejan Čalasan, Biljana Vitošević, Aleksandra Dožić, Ema Bexheti, Dejan Četković, Milan Milisavljević

MICROANATOMICAL STUDY OF THE POSTERIOR MEDIAL CHOROIDAL ARTERY 79–84

Сади Бецетхи, Самра Хајровић, Дејан Чаласан, Биљана Витошевић, Александра Дожић, Ема Бецетхи,

Дејан Четкиовић, Милан Милисављевић

МИКРОАНАТОМСКА СТУДИЈА ЗАДЊЕ УНУТРАШЊЕ ХОРОИДНЕ АРТЕРИЈЕ

CASE REPORTS • ПРИКАЗИ БОЛЕСНИКА

Svetlana Kašiković-Lečić, Milan Popović, Bosiljka Krajnović, Milorad Bijelović, Dragana Tegeltija

NODULAR AMYLOIDOSIS OF THE LUNG PRESENTING AS LUNG MALIGNANCY 85–88

Светљана Кашиковић-Лечић, Милан Поповић, Босилјка Крајновић, Милорад Бијеловић, Драјана Тејелтија

НОДУЛАРНА АМИЛОИДОЗА ПЛУЋА ПРЕДСТАВЉЕНА КАО МАЛИГНИ ТУМОР ПЛУЋА

Zlatibor Lončar, Dragan Vasin, Milos Ristić, Dušan Popović, Danijela Tiosavljević, Stefan Dugalić, Krstina Doklešić

MULTIDISCIPLINARY TREATMENT OF MASSIVE TRICHOBEZOAR CAUSED AN ACUTE GASTRIC OUTLET OBSTRUCTION 89–93

Златибор Лончар, Драјан Васин, Милош Ристић, Душан Поповић, Данијела Тиосављевић, Стефан Дујалић,

Крстина Доклесић

МУЛТИДИСЦИПЛИНАРНО ЛЕЧЕЊЕ ЦИНОВСКОГ ЖЕЛУДАЧНОГ ТРИХОБЕЗОАРА – РЕТКОГ УЗРОКА АКУТНЕ ОПСТРУКЦИЈЕ ЖЕЛУЦА

Ivan V. Nikolić, Andrej Petreš, Viktorija Vučaj-Ćirilović, Nenad Šolajić, Jelena Radić

IMPLANTATION METASTASIS OF COLORECTAL CANCER FOLLOWING PERCUTANEOUS BILIARY DRAINAGE 94–97

Иван В. Николић, Андреј Петреш, Викторија Вучај-Ћириловић, Ненад Шолајић, Јелена Радић

ИМПЛАНТАЦИОНА МЕТАСТАЗА КОЛОРЕКТАЛНОГ КАРЦИНОМА ПОСЛЕ ПЕРКУТАНЕ ДРЕНАЖЕ ЖУЧНИХ ПУТЕВА

REVIEW ARTICLES / ПРЕГЛЕДИ ЛИТЕРАТУРЕ

Milovan V. Dimitrijević, Dimitrije Č. Brašanac, Nikola R. Todorović, Maša G. Petrović, Ana M. Dimitrijević

BASAL CELL CARCINOMA – PRINCIPLES OF TREATMENT 98–105

Милован В. Димијријевић, Димијрије Ч. Брашанац, Никола Р. Тодоровић, Маша Г. Петровић, Ана М. Димијријевић

БАЗОЦЕЛУЛАРНИ КАРЦИНОМ – ПРИНЦИПИ ЛЕЧЕЊА

Tanja Prodović, Biljana Prodović-Milojković, Miljan Krstović, Šćepan Sinanović, Saša Bubanj

PALLIATIVE CARE – ILLNESS, DYING, AND DEATH AS BIOLOGICAL-MEDICAL AND SOCIO-CULTURAL PHENOMENA 106–111

Тања Продовић, Биљана Продовић-Милојковић, Миљан Крстојић, Шћепан Синановић, Саша Бубањ

ПАЛИЈАТИВНО ЗЕРИЊАВАЊЕ – БОЛЕСТ, УМИРАЊЕ И СМРТ КАО БИОЛОШКО-МЕДИЦИНСКИ

И СОЦИЈАЛНО-КУЛТУРОЛОШКИ ФЕНОМЕНИ

CURRENT TOPICS / АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ

Jovana Todorović, Stefan Dugalić, Maja Macura, Bojana Gutić, Miloš Milinčić, Dragana Božić, Milica Stojiljković,

Jelena Micić, Igor Pantić, Milan Perović, Biljana Parapid, Miroslava Gojnić

HISTORICAL ASPECTS OF DIABETES, MORBIDITY AND MORTALITY 112–115

Јована Тодоровић, Стефан Дујалић, Маја Маџура, Бојана Гутић, Милош Милинчић, Драјана Божић,

Милица Стојиљковић, Јелена Мицић, Игор Пантић, Милан Перовић, Биљана Парапид, Мирослава Гојнић

ИСТОРИЈСКИ АСПЕКТИ ДИЈАБЕТЕСА, МОРБИДИТЕТ И МОРТАЛИТЕТ

Stefan Dugalić, Jovana Todorović, Maja Macura, Bojana Gutić, Miloš Milinčić, Dragana Božić, Milica Stojiljković,

Milica Petronijević, Silvio De Luka, Igor Pantić, Milan Perović, Biljana Parapid, Miroslava Gojnić

METABOLISM OF THE MOTHER, PLACENTA, AND FETUS IN DIABETES 116–119

Стефан Дујалић, Јована Тодоровић, Маја Маџура, Бојана Гутић, Милош Милинчић, Драјана Божић, Милица Стојиљковић,

Милица Петронијевић, Силвио Де Лука, Игор Пантић, Милан Перовић, Биљана Парапид, Мирослава Гојнић

МЕТАБОЛИЗАМ МАЈКЕ, ПЛАЦЕНТЕ И ФЕТУСА КОД ДИЈАБЕТЕСА

CONGRESS AND SCIENTIFIC MEETING REPORTS / ИЗВЕШТАЈИ СА КОНГРЕСА И НАУЧНИХ СКУПОВА

Ljubica Đukanović

THE 1ST FORUM OF THE ACADEMY OF MEDICAL SCIENCES OF THE SERBIAN MEDICAL SOCIETY 120–134

Antioxidant and free radical species in the aqueous humor of patients with age-related cataract

Stefan Brunet^{1,2}, Nikola Babić^{1,2}, Sofija Davidović^{1,2}, Aleksandar Miljković^{1,2}, Nikola Knezi², Vladimir Čanadanović^{1,2,3*}

¹University Clinical Center of Vojvodina, Eye Clinic, Novi Sad, Serbia;

²University of Novi Sad, Faculty of Medicine, Novi Sad, Serbia;

³Academy of Medical Sciences of Serbian Medical Society, Beograd, Serbia

Introduction/Objective Age-related cataract is a significant cause of visual impairment worldwide. Oxidative damage and the effects of free radical species are considered important in the etiopathogenesis of cataracts. The aim of this study was to evaluate antioxidant capacity and oxidative stress in the aqueous humor of patients with age-related cataracts of different maturity.

Methods The clinical and biochemical investigation involved 55 patients with age-related cataract. According to cataract maturity, the patients were classified into incipient (cortical C, 18 pts, nuclear N, 20 pts) and mature (M17 pts) groups. The antioxidant activity of aqueous humor was measured by the reduction power (RP) method and the activity of glutathione peroxidase (Gpx) spectrophotometrically. Changes in the concentrations of hydroxyl and ascorbyl radicals were detected by electron spin resonance spectroscopy.

Results Both RP and GPx activities were significantly ($p < 0.001$) reduced in group N compared to group C and in group M compared to group N. Concentrations of hydroxyl ($29.45 \pm 1.01\%$ in group C, $38.12 \pm 1.29\%$ in group N and $74.14 \pm 2.52\%$ in group M) and ascorbyl radicals ($26.12 \pm 0.89\%$ in group C, $41.15 \pm 1.39\%$ in group N and $83.56 \pm 2.84\%$ in group M) increased significantly ($p < 0.001$) with progression of age-related cataract. Significant negative correlation ($r = -0.759$, $p < 0.001$) was detected between the concentrations of hydroxyl radicals and GPx activity.

Conclusion Our data support the hypothesis that antioxidant capacity decreases with production of reactive hydroxyl radicals that are involved in the aetiology of age-related cataract.

Keywords: cataract; antioxidant enzyme; hydroxyl radical; ascorbyl radical

Conflict of interest: None declared.

Experiences Acquired During the COVID-19 Pandemic for the Future Organization of Work in Medical Education and Scientific Research

Jovan Dimitrijević^{1*}, Jelena Simić²

¹Academy of Medical Science of Serbian Medical Society, Belgrade, Serbia;

²Union University, School of Law, Belgrade, Serbia

Introduction/Objective With the beginning of the pandemic and the announcement of the state of emergency, the healthcare system faced two unfamiliar issues. One was the treatment of the infected people and the timely receipt of protocols for assessment, triage, testing and therapy, and the other one was the protection of healthcare professionals. The aim of this study is to present experiences acquired during the COVID-19 pandemic and emphasize the importance of continuous medical education and multidisciplinary approach for work organization of healthcare professionals.

Methods The authors analyze the identified problem comprehensively, from a comparative law perspective, analyzing the legislation of European states and national laws.

Results In the first part of the study, we analyze the inclusion of certain medications in the treatment of patients with COVID-19 in EU countries and Serbia, while in the second part we analyze whether the right to safe and healthy working conditions was denied to healthcare professionals in Serbia during the pandemic. Since both of considered issues cause serious disputes between doctors and lawyers, it was necessary to prepare special strategies and protocols for the triage of the most vulnerable patients in case of a new pandemic, and to dedicate special attention to the organization of the work of healthcare professionals. We have determined that the human rights of healthcare workers have been violated and identified in which spheres of human rights violations have occurred in particular.

Conclusion Continuing medical education, respecting the rights of healthcare professionals and ensuring working conditions are necessary elements for a successful fight against health-related crises.

Keywords: COVID-19; healthcare workers; treatment protocols; the right to safe and healthy work

Conflict of interest: None declared.